

Moduł VIII

Zasady przygotowania zwierząt gospodarskich do wystaw i sprzedaży

Wprowadzenie

1. Zasady przygotowania zwierząt do aukcji, pokazu, wystawy
2. Etapy przygotowania zwierząt do prezentacji

Bibliografia

Wprowadzenie

Hodowla i chów zwierząt gospodarskich opiera się głównie na doskonaleniu ich materiału genetycznego oraz produkcji określonych surowców przynoszących rolnikom korzyści ekonomiczne. Jest to jeden z celów prowadzenia produkcji zwierzęcej, gdzie najważniejsze miejsce zajmują wydajność i jakość. Wygląd zwierzęcia odgrywa już mniej znaczącą rolę. Coraz częściej hodowcy chcą „pochwalić” się wyglądem swoich zwierząt, ich wartością hodowlaną. Dlatego już od dosyć dawna praktykowane są różne formy prezentacji zwierząt hodowlanych i tutaj niemalże najważniejszy jest wygląd zewnętrzny zwierzęcia. Rolnicy eksponują swoje zwierzęta na różnorodnych formach wystaw, aukcjach czy pokazach.

Źródło: biblioteka zasobów multimedialnych

Taka prezentacja ma na celu pokazanie wartości użytkowej zwierzęcia oraz dbałości rolnika o nie, poprzez zapewnienie wszystkich niezbędnych elementów dobrostanu. Wielu ludzi kupuje „okiem”, czyli jeśli zobaczy coś ładnego, to zwiększa się szansa podjęcia decyzji o chęci posiadania, a w konsekwencji kupna. Podczas aukcji można dokonać zakupu lub sprzedaży wartościowego i cennego osobnika. Wystawa zwierząt gospodarskich ma również na celu uświadomienie producentom wartości dbania o własne zwierzęta. Bez względu na formę prezentacji zwierząt (aukcja, pokaz, wystawa) niezbędna jest znajomość podstawowych zasad ich przygotowania.

W zależności od gatunku zabiegi te nieco się różnią, jednak większość z nich opiera się na tych samych zasadach.

1. Zasady przygotowania zwierząt do aukcji, pokazu, wystawy

Przygotowanie zwierząt do prezentacji wymaga przede wszystkim czasu i poświęcenia. Polega ono na wykonaniu, a także wykonywaniu (bieżącym) kilku zabiegów niezbędnych do uzyskania wzorowego efektu. Człowiek (zawód – fitter), który odpowiada za przygotowanie zwierząt na taką okazję, musi być niezwykle wprawiony w tym, co i jak robi. W związku ze wzrostem zainteresowania hodowców na prezentację zwierząt na różnorodnych imprezach wystawowych, pokazowych czy aukcyjnych stworzono nowe pojęcie funkcjonujące w gronie zainteresowanych. Jest to tzw. fitting.

Fitting stanowi zespół zabiegów pielęgnacyjnych, jakim podlegają zwierzęta przed prezentacją. Najważniejszym celem jest, aby maksymalnie przybliżyć wygląd zwierzęcia do wzorca rasowego i jak najlepiej je zaprezentować. Jak to zrobić? Wystarczy spełnić kilka zasad:

- zadbać o wygląd zewnętrzny zwierzęcia (prawidłowy pokrój);
- skontrolować poszczególne partie ciała;
- zapewnić odpowiedni poziom żywienia;
- odpowiednio przygotować do prezentacji (chód, strzyżenie, korekcja racic/kopyt).

Wszystkie składowe fittingu mają jeden cel – uzyskanie harmonijnej całości – czyli powinny podkreślać silne strony prezentowanego zwierzęcia, jego niedociągnięcia zaś zatuszować. W czasie przygotowywania zwierząt do wystaw, aukcji czy pokazów nie można zapomnieć o odpowiednim przygotowaniu stanowiska. Powinno być ono oczywiście dostosowane do prezentowanego gatunku zwierząt. Stanowisko wystawowe (ekspozycyjne) musi cechować się:

- odpowiednią wielkością,
- czystością ściółki i wyposażenia kojca.

Ponadto stanowisko wystawowe powinno posiadać poidło z wodą i być zaopatrzone w tabliczkę z opisem zwierzęcia.

2. Etapy przygotowania zwierząt do prezentacji

Wybór odpowiedniego osobnika

Pierwszym krokiem w przygotowaniu zwierzęcia do wystawy, aukcji czy pokazu jest wybór ze stada najlepszego pod względem pokrojowym osobnika. Wyboru należy dokonać najwcześniej, czyli na kilka miesięcy przed planowaną datą wystawy, ponieważ wiąże się to z czasem potrzebnym na wykonanie pozostałych zabiegów przygotowujących zwierzę do prezentacji. Wyboru dokonuje się w stadzie, najlepiej przy pomocy osoby bardziej doświadczonej w tym kierunku. Zwierzę nadające się na tego typu okazje nie może być w zbyt niskiej lub nadmiernej kondycji, ale powinno spełniać kilka kryteriów:

Źródło: biblioteka zasobów multimedialnych

- posiadanie harmonijnej budowy ciała,
- odznaczanie się cechami typowymi dla danego typu użytkowego i rasy,
- prawidłowo rozbudowane poszczególne partie ciała.

Prawidłowe utrzymanie i żywienie zwierząt wystawowych

Źródło: biblioteka zasobów multimedialnych

Jeżeli chodzi o utrzymanie zwierząt, które chcemy zaprezentować np. wystawie, musimy po prostu spełniać wymogi *cross-compliance*, zgodne z gatunkiem i grupą wiekową zwierząt. Dla przykładu jałówki zbliżone wiekiem i kondycją utrzymuje się w grupie. W miarę ich wzrostu należy kontrolować grupowanie, aby zapobiec konkurowaniu o dostęp do paszy, bo wiąże się to z występowaniem mało wyrównanych grup w tym samym wieku. Poza tym ciągle należy dbać o jakość ściółki (nie może być zbyt mokra i luźna).

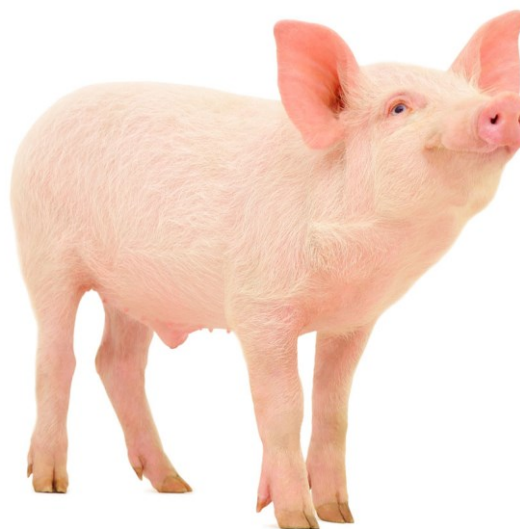
Żywienie zwierząt jest odpowiedzialne w największym stopniu za prawidłowy wzrost i rozwój zwierząt. Racjonalne żywienie polega na dostarczeniu paszy odpowiedniej pod względem ilościowym i jakościowym dla gatunku i grupy wiekowej/produkcyjnej. Etap

ten jest długotrwały, więc o wpływie tego czynnika należy pamiętać zawsze. Zwierzę wystawowe nie może być ani wychudzone, ani zbyt otłuszczone.

Trening

Trzeci etap przygotowania zwierzęcia do prezentacji, czyli trening, jest również dość pracochłonnym i czasochłonnym zabiegiem, ale równocześnie niezbędnym. Dlatego też w miarę możliwości należy zwierzę ćwiczyć i przyzwyczajać do oprowadzania jak najwcześniej. Zwierzę musi przyzwyczać się do sposobu prezentowania, chodu i oswoić z różnymi czekającymi go podczas prezentacji efektami (np. dźwiękowymi). Początki treningu oprowadzania powinny polegać na uwiązywaniu głowy zwierzęcia na wysokości grzbietu (na kilka minut dziennie), by przyzwyczało się do takiego sposobu noszenia głowy. Oczywiście należy to kontrolować, gdyż jest to nienaturalny sposób trzymania głowy.

Źródło: biblioteka zasobów multimedialnych

Podczas treningu należy również przyzwyczajać zwierzę do:

- zakładania ogłowia treningowego (uzdeczki, postronka, prezenterki),
- dotyku,
- odciągania skóry na boki,
- zachowania spokoju przy nagłym hałasie,
- reagowania na sygnały prezentera,
- pozycjonowania na stanowisku.

Strzyżenie przed wystawą

Odpowiednio wykonane strzyżenie decyduje o wyglądzie idealnego zwierzęcia wystawowego. Jest to zabieg wieloetapowy, rozpoczyna się od kilkakrotnego umycia zwierzęcia w celu odtłuszczenia skóry i sierści (usunięcia łoju) oraz usunięcia wszelkich zanieczyszczeń. Strzyżenie dotyczy wszystkich partii ciała. Sposób strzyżenia jest ściśle określony, co pozwala na uzyskanie idealnego efektu.

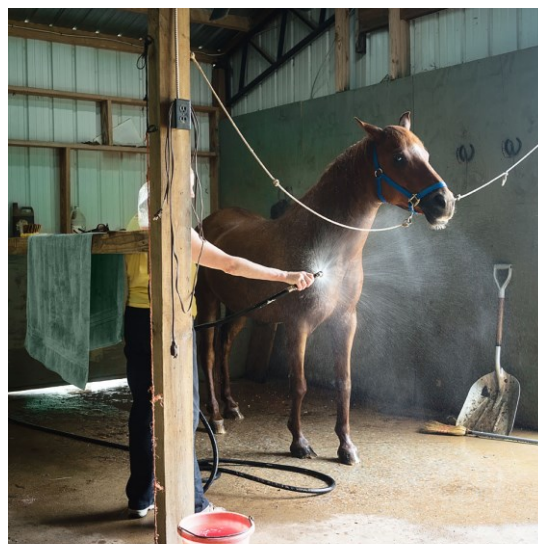
Źródło: biblioteka zasobów multimedialnych

Pielęgnacja racic/kopyt

Zabiegi pielęgnacyjne obejmują szeroki zakres. Jedną z partii ciała, o którą należy dbać nie tylko przed wystawą, ale i na co dzień, są racice/kopyta. Ich właściwa korekcja i właściwe utrzymanie zdecydowanie wpływa na sposób poruszania się zwierzęcia i jego długowieczność. Przycinanie racic wykonuje się na około 6 tygodni przed planowaną imprezą. Wykorzystuje się narzędzia takie jak: dłuta, dwustronny nóż, drewniany młotek. Zabieg ten wymaga od przeprowadzającego niezwyklej wprawy i precyzji.

Mycie zwierząt na wystawie

Kolejny etap należy wykonać ze szczególną uwagą, ponieważ mycie zwierzęcia na źle przygotowanej powierzchni może spowodować uraz np. kończyn. Podłoże musi być zabezpieczone przed poślizgnięciem. Mycie pozwala na usunięcie zanieczyszczeń sierści oraz usunięcie pasożytów skórnych. Do tego zabiegu niezbędne jest przygotowanie kilku przyborów: wiadra, mydła zwierzęcego, płynu, szczotki (ryżowej, średnio twardej, miękkiej, drucianej do racic) i węża elastycznego z dyszą. Mycie należy wykonywać ostrożnie, z zachowaniem spokoju i opanowania.

Źródło: biblioteka zasobów multimedialnych

Strzyżenie na wystawie

Niezbędny sprzęt i narzędzia dla każdego fittera musi obejmować: szczotki (miękką z długim włosiem, małą do wyczesania linii grzbietu), maszynkę akumulatorową, suszarkę, olej do maszynki, dużą maszynkę. Zabieg strzyżenia, podobnie jak te wcześniej opisane, wymagają dobrej organizacji pracy i wprawy strzygącego. Umyte i wysuszone zwierzęta strzyże się, począwszy od głowy, aż po dolne części kończyn. Sposób i precyzność tego zabiegu decyduje o efekcie końcowym wyglądu prezentowanego zwierzęcia. Poprzez odpowiednie strzyżenie (długość włosów) można zatuszować niektóre niedociągnięcia ciała. Strzyżenie dotyczy również wymienia samic, jednak należy uważać, by nie przesadzić, co może nadać nienaturalnego wyrazu, a to obniża wartość ocenianej sztuki.

Wypełnienie zwierząt wystawowych

Jest to etap często pomijany w praktyce wystawowej, jednak poniekąd wpływa na wygląd zwierzęcia podczas jego prezentacji. W tym celu stosuje się różne pasze w zależności od gatunku i grupy wiekowej zwierzęcia. Dla przykładu wypełnienie bydła polega na podaniu na kilka godzin przed wystawą dobrej jakości siana i napojeniu wodą na godzinę przed wystawą.

Utrzymanie sprzętu wystawowego

Jedną główną zasadą utrzymania sprzętu wystawowego jest ich czystość. Uzdeczka po pokazie powinna być umyta i zakonserwowana specjalnym środkiem, co przedłuży jej trwałość. Maszynki do strzyżenia muszą być oczyszczone z włosków po każdym użyciu, noże zawsze muszą być ostre i nasmarowane, co pozwoli na łatwiejszy przebieg zabiegu. Pozostałe narzędzia również powinny być zadbane, przechowywane w odpowiednich warunkach i opakowaniach. Prawidłowa ich konserwacja i przechowywanie wpływają na trwałość i efektywność ich użytkowania.

Rysunek 8.1. Obsługa zwierząt na wystawie

Źródło: zasoby własne Marciniak-Kulka E.

Ostatnie przygotowania przed wyjściem na ring

Na tym etapie można wykonać już tylko kosmetyczne, ostatnie poprawki. Są to między innymi: ustawienie włosów na linii grzbietu, wyszczotkowanie ich, usztywnienie, przycięcie „zabłąkanych” włosów oraz nałożenie uzdy.

To wszystkie etapy przygotowania zwierzęcia do prezentacji. Od ich jakości i precyzji będzie zależał dalszy los zwierzęcia.

Rysunek 8.2. Stanowisko krowy na wystawie

Źródło: zasoby własne Marciniak-Kulka E.

Oprowadzanie zwierzęcia na ringu

Równie ważny jak wygląd prezentowanego zwierzęcia jest także wygląd osoby oprowadzającej. Wprowadzający zwierzę na ring powinien być ubrany czysto i schludnie. Na ringu wymagany jest odpowiedni ubiór:

- biała koszula z długim bądź krótkim rękawem,
- białe spodnie,
- krawat z logo związku hodowców,
- buty skórzane, wykluczone obuwie sportowe,
- pasek do spodni koloru obuwia.

Rysunek 8.3. Prezentacja stylizowana. Pokaz koni arabskich w Janowie Podlaskim

Źródło: zasoby własne Marciniak-Kulka E.

Wejście na ring odbywa się w kolejności zgodnej z numerem katalogowym, więc nie należy się spieszyć, by wyprzedzić inne prezentowane zwierzęta. Wprowadzane zwierzę na ringu trzymane jest po prawej stronie oprowadzającego (prowadzący jest z lewej strony zwierzęcia). Odbywa się to w kierunku zgodnym z ruchem wskazówek zegara. Tempo wprowadzenia zwierzęcia jest dość szybkie, ale spokojne. Kantarkę oprowadzający trzyma w prawej ręce. Na ringu zwierzęta wraz z oprowadzającymi poruszają się po elipsie, do czasu gdy znajdą się na nim wszystkie zwierzęta z danej kategorii. W momen-

cie, gdy wszystkie zwierzęta znajdą się na ringu, zwalnia się tempo, a prezenterka przekładana zostaje do lewej ręki. Należy iść tyłem w pozycji wyprostowanej – ważne jest, aby zgrać tempo chodu zwierzęcia i oprowadzającego (lewa noga zwierzęcia do przodu = lewa noga oprowadzającego do tyłu itp.).

Pierwszym etapem oceny sędziowskiej zwierzęcia jest ocena wstępna wykonywana z dystansu. Po nim następuje drugi etap, polegający na ocenie indywidualnej z bliska każdego zwierzęcia. Jednym z etapów oceny jest także zmiana ustawienia zwierzęcia w linii, co daje możliwość sprawdzenia umiejętności osoby oprowadzającej i nierzadko decyduje o rozstrzygnięciu wyników wystawy.

Najważniejszą zasadą na ringu jest, aby dostosować się do wskazówek i poleceń sędziego. Praktycznie cały czas należy obserwować i zwierzę i sędziego. Sędzia zazwyczaj posługuje się standardowymi gestami, które są widoczne dla wszystkich uczestników konkursu. Oto niektóre z nich:

- okrążenie ringu – zatoczenie palcem kółka,
- stop – uniesienie ramienia,
- wskazanie osoby mającej iść do linii końcowej.

Rysunek 8.4. Prezentacja konia na aukcji, wystawie

Źródło: zasoby własne Marciniak-Kulka E.

Rysunek 8.5. Przygotowanie do prezentacji stawki owiec

Źródło: zasoby własne Marciniak-Kulka E.

Należy także opanować emocje, ponieważ ocenie podlega nie tylko zwierzę, ale również oprowadzający. Najważniejsze wskazówki dla prezentera zwierzęcia:

- punktualność wyjścia na ring,
- skupienie się na uwagach sędziego,
- zwracanie uwagi na to, co dzieje się na ringu,
- unikanie kontaktu z osobami spoza ringu,
- uprzejmość w stosunku do sędziego i rywali,
- brak okazywania rozczarowania z zajętej pozycji,
- zapamiętanie rad i uzasadnienia oceny sędziego.

Ogólne zasady oceniania oprowadzania zwierząt

W trakcie konkursu oprowadzania zwierząt sędzia bierze pod uwagę następujące kwestie:

- ostrzyżenie i pielęgnację,
- sposób i technikę oprowadzania,
- postawę i zachowanie.

Poza wyżej wymienionymi ocenia się także:

- czysty i schludny ubiór oprowadzającego,

- zachowanie bezpieczeństwa na ringu,
- zachowanie odpowiedniej pozycji w stosunku do zwierzęcia,
- swobodę, harmonijność ruchu,
- prawidłowo dopasowaną prezenterkę,
- odpowiednią prezentację zwierzęcia,
- zachowanie zalecanej odległości pomiędzy innymi wystawcami,
- współpracę zwierzęcia z oprowadzającym,
- pozycjonowanie ciała po zatrzymaniu,
- zachowanie linii prostej grzbietu (w ocenie od tyłu),
- sposób wydawania poleceń.

Niedostosowanie się do powyższych zaleceń wiąże się z możliwością uzyskania punktów karnych, które są podzielone na 3 grupy wagowe i sumują się ze sobą, mając wpływ na ocenę końcową wystawy.

Rysunek 8.6. Wystrzyżenie dla pokazania umięśnienia

Źródło: zasoby własne Marciniak-Kulka E.

Bibliografia

Literatura obowiązkowa

http://www.pfhb.pl/poradniki/poradnik_fittera.pdf

http://www.polskafederacja.pl/poradniki/poradnik_oprowadzania.pdf

Literatura uzupełniająca

Nałęcz-Tarwacka T. (red.), *Produkcja zwierzęca*, cz. 2–3, Wydawnictwo Hortpress, Warszawa 2006.

Netografia

http://www.kwzh.pl/pl/news2/ruszula_krajowa_wystawa_zwierzat_hodowlanych_2013

<http://www.farmer.pl/produkcja-zwierzeca/bydlo-i-mleko/rasy-zachowawcze-tez-sie-pieknie-prezentuja,44820.html>